

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของราธส์ อาร์มิน และ ไชมอน ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อาร์มินและไชมอน ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่า หลังทำการสอนนักเรียนกลุ่มทดลองด้วย โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อาร์มินและไชมอน และสอนกลุ่มควบคุมด้วย โปรแกรมการสอนปกติแล้ว

1. ชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ระดับค่านัยสำคัญทางสถิติ .05
2. ชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเนื้อหาแต่ละเรื่อง คือ ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา การเสียสละเพื่อผู้อื่นและสังคม ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต และความกตัญญูกตเวทียของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ระดับค่านัยสำคัญทางสถิติ .05
3. หลังทำการสอน ชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่าก่อนทำการสอนที่ระดับค่านัยสำคัญทางสถิติ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คนที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 6 (ฉบับราษฎร์อุปถัมภ์) ตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง ซึ่งได้จากการทดสอบเพื่อคัดเลือกนักเรียนจากจำนวน 107 คน ที่ทำแบบทดสอบวัดขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก่อนสอนได้คะแนนตามเกณฑ์วัดขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 1 และ 2 คือ คะแนนระหว่าง 30-54 และ 55-79 คะแนน และมีอายุ 10-11 ปี จำนวน 69 คน มาเรียงคะแนนจากมากไปน้อย จับคู่คะแนนที่ได้เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน (Match by pair) จำนวน 30 คู่ มาเป็นตัวอย่างประชากร กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบแต่ละข้อ โดยการทดสอบค่าที่ตั้งแต่ 1.76-7.25 และมีค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยวิธีคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟ่า ของครอนบาคเท่ากับ 0.84 ซึ่งใช้ทดสอบก่อนและหลังการสอน

3. โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ ฮาร์มันและไซมอน จำนวน 24 แผน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขจนถูกต้องและเหมาะสมแล้ว

4. โปรแกรมการสอนปกติ จำนวน 24 แผน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน และพิจารณาปรับปรุงแก้ไขจนถูกต้องและเหมาะสมแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 6 (ฉบับราษฎร์อุปถัมภ์) ตำบลบางเสด็จ อำเภอบางบาล จังหวัดอ่างทอง ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบคัดเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 107 คน ด้วยแบบทดสอบวัดขั้นการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรม ได้นักเรียนที่ได้คะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อยู่ในเกณฑ์วัดชั้นการให้เหตุผลขั้นที่ 1 และ 2 คือ คะแนนระหว่าง 30-54 และ 55-79 คะแนน และมีอายุ 10-11 ปี จำนวน 69 คน มาเรียงคะแนนจากมากไปน้อย จับคู่คะแนนที่ได้เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน (Match by pair) จำนวน 30 คู่ มาเป็นตัวอย่างประชากร กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

2. ผู้วิจัยได้สอนกลุ่มทดลอง โดยใช้โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราล์ฟ อาร์มินและไซมอน จำนวน 24 แผน และสอนกลุ่มควบคุมโดยใช้โปรแกรมการสอนปกติ จำนวน 24 แผน การสอนใช้เวลาหลังเลิกเรียน สัปดาห์ละ 4 วัน โดยสอนกลุ่มละ 1 ชั่วโมง (3 คาบ คาบละ 20 นาที) ใช้เวลา 6 สัปดาห์

3. หลังการสอน ผู้วิจัยได้ทดสอบตัวอย่างประชากรโดยใช้แบบทดสอบวัดชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ฉบับเดิมทั้งสองกลุ่ม

4. นำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ และอภิปรายสรุปผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มาตรวจให้คะแนนตามชั้นการให้เหตุผลที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ แล้วดำเนินการดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย หรือค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนในเนื้อหาจริยธรรม แต่ละเรื่อง คะแนนรวมทั้งหมด ก่อนและหลังการสอนของทั้งสองกลุ่ม

2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบวัดชั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในเนื้อหาจริยธรรม แต่ละเรื่อง คะแนนรวมทั้งหมด ก่อน และหลังการสอน ของแต่ละกลุ่มและเปรียบเทียบคะแนนหลังทำการสอน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. จากการนำเครื่องมือ คือแบบทดสอบวัดขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 ได้แบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกโดยการทดสอบค่าที ของแต่ละข้อที่ใช้ได้ คือ อยู่ในระหว่าง 2.17 - 7.92 และหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.94 และเมื่อคัดเลือกแบบทดสอบตามเนื้อหา จำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 ได้ค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 1.76 - 7.25 และหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.84 ซึ่งนับว่าเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพใช้ได้

2. การประเมินจากคะแนนการทดสอบวัดขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียน ปรากฏผลดังนี้

2.1 คะแนนเฉลี่ยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการสอน สูงกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 หลังการสอน คะแนนเฉลี่ยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมรวมทุกเรื่องของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 หลังการสอน คะแนนเฉลี่ยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่อง ความมีระเบียบวินัย การเสียสละเพื่อผู้อื่นและสังคม ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต และความกตัญญูกตเวที ของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นค่าเฉลี่ยของคะแนนในเรื่อง การตรงต่อเวลา ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการประเมินประสิทธิภาพของแบบทดสอบ และจากผลของการวิเคราะห์คะแนนการทดสอบวัดขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการสอน ทั้งสองกลุ่มสรุปว่าโปรแกรมการสอนมีประสิทธิภาพทั้งคู่ แต่โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของราล์ฟ ฮาร์มัน และไซมอน สามารถทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในบางเรื่อง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการใช้โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อาร์มินและไซมอน ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ดังที่กล่าวไว้ในสรุปผลการวิจัยนั้นเป็นไปตามเหตุผลดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อาร์มินและไซมอน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมรวมทุกเรื่อง และในรายเรื่องจำนวน 5 ใน 6 เรื่อง สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยโปรแกรมการสอนปกติ และสูงกว่าก่อนสอนในนักเรียนกลุ่มเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ขั้นตอนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ในโปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อาร์มินและไซมอน ที่ผู้วิจัยได้ใช้สอนนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อสร้างเสริมขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการพัฒนาค่านิยมที่แท้ทางจริยธรรมให้เกิดแก่นักเรียน โดยใช้ขั้นตอนการสอน 6 ขั้น คือ การให้นักเรียนได้คิดอย่างอิสระ ให้นักเรียนกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาหลาย ๆ แนวทาง การให้พิจารณาทางเลือก ปัญหาว่ามีข้อดีข้อเสียอย่างไร การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดรวมทั้งบอกเหตุผลในการเลือก การแก้ปัญหาด้วยวิธีนั้น ๆ ขั้นการปฏิบัติตามทางเลือก และให้ปฏิบัติซ้ำจนทำเป็นประจำซึ่งในแต่ละขั้นต่อนั้น ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสอนและการจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง เช่น เพลง เกม นิทานรอบวง นิทานประกอบภาพ บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สไลด์ประกอบการเล่าเรื่อง การร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น การให้นักเรียนบันทึก และฝึกปฏิบัติโดยการทำตามสัญญาที่ให้ไว้แก่กัน ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและขั้นตอนการสอน มาจัดเป็นประสบการณ์หรือเรื่องราวที่ชวนติดตามและสอดคล้องกับเด็กที่ต้องพบเห็นเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมกิจกรรม และตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คิดหาทางเลือกโดยครูเป็นผู้เสริมข้อมูลให้แก่ นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายถึงข้อดีข้อเสียด้วยตนเอง และเลือกตัดสินใจว่าจะเลือกหรือกระทำแบบใดอย่างมีเหตุผล ซึ่งตัวนักเรียนเองก็เต็มอกเต็มใจที่จะเรียนโดยผู้วิจัยสังเกตจากการมาเข้าห้องเรียนตรงเวลา และการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนทุก ๆ ขั้นตอน และการซักถามปัญหา การไปพูดคุยและช่วยเหลือการงานทางอย่างที่บ้านพักหลังจากที่เลิกเรียนแล้ว จากการสนใจและเต็มใจเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้

การเรียนรู้นี้มากขึ้น ดังที่ ก่อ สวัสดิทานิชย์ (2522) ได้แนะนำเรื่องของการสอนจริยศึกษาว่า จะต้องสอนให้เด็กรู้จักการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ และยอมรับสิ่งเหล่านั้นว่าเหมาะสมที่จะยึดเป็นค่านิยมของเด็กหรือไม่ มิใช่การสอนแบบให้เด็กท่องจำได้เท่านั้น

การที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการหยิบยกประเด็นปัญหาขึ้นมาอภิปราย และให้ฝึกตัดสินใจในการแก้ปัญหาจากกรณีตัวอย่าง โดยไม่มีการบังคับหรือการชักนำจากครูทำให้นักเรียนได้เกิดความคิดหลาย ๆ อย่าง ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ กัน เช่น ในกรณีตั้งอย่างเรื่อง คำพูด ครูเล่าเรื่องค้างไว้ให้นักเรียนช่วยกันเติมตอนจบของเรื่อง โดยการแบ่งกลุ่มให้แสดงความคิดเห็นว่าเรื่องจะเป็นอย่างไรต่อไป ความคิดก็จะได้ออกมาหลายอย่าง ได้แก่ ชาวนาได้ยินเสียงร้องตะโกนว่า ช่วยด้วย! ช่วยด้วย! ไก่ตกน้ำ ก็หยุดงานและไปช่วยเด็กชายไก่ได้ทัน บางกลุ่มก็คิดว่าชาวนาทำงานต่อไปไม่ไปช่วยเหลือเพราะเคยถูกหลอกให้ไปช่วยแล้วครั้งหนึ่งจึงไม่สนใจอีกเลยทำให้เด็กชายไก่ต้องจมน้ำตาย บ้างก็ให้เด็ก ๆ ที่เล่นอยู่ด้วยกันกระโดดลงไปช่วยเพื่อนในน้ำจนขึ้นมาได้ บ้างก็ให้ไปบอกกับพ่อแม่ที่อยู่ในหมู่บ้านให้ออกมาช่วย จากการแก้ปัญหาที่พวกนักเรียนช่วยกันคิดขึ้นนี้ ครูจะช่วยแนะนำการแก้ปัญหาเพิ่มให้อีก เช่น เด็กวิ่งไปขอร้องชาวนาว่า เรื่องที่ตนมาขอให้ช่วยเหลือนี้เป็นเรื่องจริงและขอโทษที่โกหกในตอนแรก แล้วให้นำเรื่องที่แต่ละกลุ่มเล่านี้มาพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้นว่ามีผลดีและผลเสียอย่างไรบ้าง เพราะอะไร จะตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างไรเพราะอะไร เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

การสมมติตัวเองเป็นตัวละครในเรื่องได้แสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้สนุกสนานไปกับการแสดงของตนและของเพื่อน สามารถนำแนวทางในการคิดอย่างอิสระ การกำหนดทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ การพิจารณาผลที่ได้รับ เลือกทางที่ดีที่สุดมาแสดงออกอย่างมีเหตุผล ทำให้ตนเองได้แสดงออกตามที่ต้องการมากขึ้น จนสามารถใช้วิธีการจากการเรียนไปใช้ในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของตนเองได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล มีคุณ (2524) และ นัยนา ดิษฐะ (2524) ที่พบว่าความสามารถในการสวมบทบาท เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมาก และจากงานวิจัยของ แบลท และโคลเบอร์ก (1974) บิสกิน และฮอสกินสัน (1977) สกล เทียงแท้ (2525) นิพนธ์ ปิ่นจินดา (2531) พบว่าการสอนจริยศึกษาด้วยวิธีการอภิปราย

กลุ่มนั้นสามารถพัฒนาการในด้านการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมบุคคลได้ และในปี พ.ศ. 2525 สมเดช สีแสง ได้นำนิทานเข้าไปเป็นสื่อในการสอนจริยธรรมให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้นิทานประกอบการสอนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สง่า วุฒิประจักษ์ (2531) ที่พบว่า การสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สามารถทำให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การสอนจริยศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นสามารถยกระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้ และกิจกรรมการสอนในโปรแกรมการสอนก็มีการใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ แบบดังกล่าว ประกอบกับขั้นตอนการกระจ่างในค่านิยมของตนเอง ทำให้เด็กเห็นคุณค่าของจริยธรรมในเรื่องต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน คือ ให้เด็กได้คิดอย่างอิสระ ให้เด็กได้กำหนดทางเลือกหลาย ๆ ทาง ครูช่วยเพิ่มเติมทางเลือกให้แก่เด็ก เด็กได้พิจารณาถึงผลที่ได้รับจากทางเลือกต่าง ๆ ตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติอย่างมีเหตุผล เด็กได้ปฏิบัติตามที่เลือกไว้ และได้ฝึกปฏิบัติตามที่เลือกไว้เป็นประจำ การที่เด็กได้เห็นคุณค่าของจริยธรรมนั้น ๆ แสดงออกมาได้โดยการที่เด็กมีขึ้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเรื่องนั้นสูงขึ้น และเมื่อเด็กให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเรื่องใดสูงขึ้นแสดงว่าเด็กได้ยอมรับในจริยธรรมนั้น และสามารถที่จะนำจริยธรรมนั้น ๆ ไปสู่การปฏิบัติตามต่อไป ตามข้อตกลงที่ผู้วิจัยตั้งไว้

2. ในเรื่องของการตรงต่อเวลานั้น การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า ขึ้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเรื่องแต่ละเรื่อง คือ ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา การเสียสละเพื่อผู้อื่นและสังคม ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต และความกตัญญูกตเวทียของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ที่ระดับค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 อาจจะเป็นเพราะนักเรียนทั้งสองกลุ่มเป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าวัดสระแก้วที่อยู่ในการควบคุมดูแลของทางวัด ที่เน้นในเรื่องของการตรงต่อเวลามาก เพื่อความสะดวกและความเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก เด็กจึงมีความรับผิดชอบฝึกตนเอง มีประสบการณ์โดยตรงจนเห็นความสำคัญในเรื่องของการตรงต่อเวลาและทำงานทุกอย่างตามกำหนดเวลาจนเป็นความเคยชินที่ดี แม้ว่าจะได้รับการสอนด้วยวิธีการใดก็ตามเด็กก็ยังถือว่า เรื่องของการตรงต่อเวลาสำคัญมากในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อถึงเวลา

รับประทานอาหารแล้วยังไม่ไปเข้าแถวรอพร้อม ๆ กับคนอื่น ก็จะไม่ได้รับประทานอาหาร ถึงเวลาทำงานถ้าไม่รีบไปช่วยกันก็จะมีหัวหน้ากลุ่มคอยเตือน และทำโทษได้ ถึงเวลาอาบน้ำก็ต้องไปอาบน้ำร่วมกันเป็นกลุ่ม การดูโทรทัศน์ก็กำหนดให้ดูเป็นเวลา และมีการสวดมนต์ในตอนกลางคืนก่อนนอนพร้อมกัน มีการอบรมโดยพระสงฆ์ที่เป็นผู้ดูแล ส่วนที่อยู่ของเด็กผู้หญิงก็จะมีครูที่อาศัยอยู่กับนักเรียนคอยอบรมดูแล เช่นกัน จึงทำให้การให้เหตุผลในเรื่องของการตรงต่อเวลาของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ละอองทิพย์ พลาณภาพ (2532) ที่พบว่า เด็กชายและเด็กหญิงที่อาศัยอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าและยากจนวัดสระแก้ว มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ มิลเลอร์ ชุมอฟฟ์และสติเฟนส์ (1974) ที่ศึกษาเปรียบเทียบทักษะการคิดให้เหตุผลและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กที่อยู่ในสถานกักกัน ระหว่างเด็กเรียนเช้าและเด็กปกติ พบว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน แสดงว่าการที่ พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูได้เอาใจใส่ติดตามให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ตกลงกันไว้ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เด็กทำตามจนคิดเป็นนิสัยที่ดีได้

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ ฮาร์มันและไซมอน มีผลทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการสอนนี้ มีค่าเฉลี่ยการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในบางเรื่องสูงขึ้นกว่าก่อนทำการสอนและสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการสอนปกติ และจากขั้นตอนการสอนก็ไม่ได้ชักนำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงค่านิยมของตัวเอง แต่จากข้อตกลงเบื้องต้นข้อที่ 6 การที่เด็กมีขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงขึ้นในเรื่องใดแสดงว่าเด็กได้ยอมรับในจริยธรรมนั้น และสามารถนำจริยธรรมนั้น ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ในการสอนตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้น นั้นเป็นการให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของการคิดวิเคราะห์ การคิดหลาย ๆ ทาง พิจารณาถึงคุณและโทษของวิธีการกระทำในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ และเลือกตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ซึ่งจากงานวิจัยของ เทมเปิล (1980) พบว่า การให้นักเรียนฝึกทำกิจกรรมตามแบบฝึกการกระจำค่านิยมแล้วนั้น นักเรียนสามารถมองเห็นคุณค่าของตนเองดีกว่าเดิม และมองเห็นคุณค่าของเพื่อนร่วมชั้นในทางที่ดีมากขึ้น แต่ในโปรแกรมการสอนไม่ได้ทำให้นักเรียนต้องการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของตนเอง ประกอบกับการที่นักเรียนได้มีโอกาสได้ยินได้ฟัง และได้แสดงออกซึ่งคุณค่าของตนเองในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนแล้ว นักเรียนก็จะมองเห็นคุณค่าของตนเองได้ดี และมองเห็นค่านิยม

ของคนอื่นในแง่ดีด้วย และจากงานวิจัยของ เชลแมน และลิเบอร์แมน (1975) ที่พบว่าการใช้ฟิล์มสตริปที่มีเสียงประกอบในการเสนอเรื่องราวในการสอนร่วมกับการอภิปราย ปัญหาจริยธรรมสามารถทำให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นได้ ซึ่งเด็กในโรงเรียนไทยรัฐวิद्याส่วนใหญ่อยู่นอกวัดและได้รู้ได้เห็นการปฏิบัติตนของพระตามระเบียบวินัยของพระสงฆ์เป็นตัวอย่างที่ดี และยังได้รับการอบรมสั่งสอนจากทางวัดควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในโรงเรียนเปรียบเสมือนกับการได้ดูภาพจากฟิล์มสตริปประกอบเสียงขนาดใหญ่ซึ่งสามารถที่บุคคลอภิปรายความคิดเห็นได้จากชีวิตและความเป็นอยู่นี้ ผู้วิจัยคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาขึ้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรีย์ สุขแสน (2534) ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้กิจกรรมแนะแนวด้านจริยธรรมจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรม สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้านจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ เกรดี (Grady, 1980) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการสอนของ โรงเรียนคาทอลิก และโรงเรียนรัฐบาล ที่มีผลต่อค่านิยม ในแง่ของการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น ความเป็นอิสระ ความน่าไว้วางใจ ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสหรัฐอเมริกา พบว่า การสอน และลักษณะของสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนทั้งสองไม่มีผลต่อค่านิยมและทัศนคติของนักเรียนต่อค่านิยมดังกล่าว แต่จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ เชื่อว่าเด็กจะกระทำตนเหมือนกับบุคคลที่เขายึดเป็นแบบอย่าง จนรับเอาบุคลิก ลักษณะ และค่านิยม รวมถึงมาตรฐานทางจริยธรรมในสังคมจากผู้ที่ได้เด็กเลียนแบบไว้มาเป็นค่านิยมของตนได้ และจากการใช้ชีวิตร่วมกันของเด็กที่อาศัยอยู่ในสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าและยากจนวัดสระแก้ว จึงเป็นเสมือนกับแบบฝึกปฏิบัติที่นักเรียนจะได้นำแนวทางในการเรียนรู้ การเลือกปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผลไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

ปัญหาและอุปสรรค

จากการดำเนินการสอนในครั้งแรก ๆ นั้นนักเรียนยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นเพราะว่า ประการแรกครูและนักเรียนเพิ่งจะได้มารู้จักกัน และประการที่สองตัวนักเรียนเองก็มาจากหลาย ๆ ห้องเรียนยังไม่มีความคุ้นเคยกันเพียงพอจึงทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนหลักๆไปบ้าง นักเรียนส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

เห็นของตนเองในแต่ละเรื่อง หลังจากให้เวลาในการคิดพอสมควรแล้วยังไม่ได้คำตอบอะไร ครูจะต้องพูดชักนำความคิดของนักเรียนก่อนในเรื่องต่าง ๆ หรือบางทีก็ต้องเปลี่ยนคำถามกระตุ้นให้นักเรียนตอบหรือยกตัวอย่างคำตอบเป็นแนวทางในการคิดให้แก่ นักเรียนในการคิดต่อ ๆ ไป หรือต้องใช้วิธีการที่ตัวให้ตอบจึงจะกล้าที่จะพูดออกมา การแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดให้ ก็จะคิดกันได้น้อยครูต้องให้การแนะแนวทางเพิ่มเติม นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกครูต้องใช้รางวัล หรือคะแนน ในการเสริมเพื่อให้นักเรียนแสดงออก หรือให้ความร่วมมือกันในการทำงานกันมากขึ้น และอภิปรายร่วมกันได้ แต่ก็มีปัญหาในเรื่องของการเขียนบางคนแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นคำพูดได้แต่เขียนออกมาไม่ได้ จึงต้องมีการแบ่งกลุ่มให้อภิปรายความคิดเห็นร่วมกันและให้ผู้ที่เขียนหนังสือเก่ง เป็นผู้เขียนความคิดเห็นของเพื่อนที่แสดงออกมา

หลังจากการดำเนินการสอนผ่านไปสองสัปดาห์ การดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมการสอนแต่ละขั้นตอนก็เป็นไปอย่างราบรื่นมีความสนุกสนาน และนักเรียนให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนเป็นอย่างดี นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นมากขึ้นมีการแก้ปัญหาได้หลายแนวทางการคิดถึงประโยชน์หรือโทษของการกระทำตามแนวทางต่าง ๆ ได้ชัดเจนและรวดเร็วขึ้น มีการปฏิบัติตามที่ตนเองเลือกไว้เช่น การเข้าแถวเรียบร้อยเร็วขึ้น การใช้ห้องน้ำ การทำความสะอาดห้องส้วมได้ดีจนไม่ส่งกลิ่นเหม็นขึ้นมารบกวน การไปเข้าแถวรับประทานอาหารการทำงานตามที่ตนเองรับผิดชอบ หรืองานอื่น ๆ ที่เห็นว่าควรช่วยเหลือกันทำ โดยที่ครูไม่ต้องคอยบอกคอยเตือน แต่การจัดโปรแกรมการสอนตามแนวคิดของราสส์ อาร์มินและไซมอนในเรื่องของคุณธรรม 6 ประการนี้ อาจทำให้นักเรียนไม่ยอมรับคุณธรรมทั้ง 6 มากขึ้น เพราะไม่ตรงกับค่านิยมของตน เพราะฉะนั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอาจจะไม่สูงขึ้นกว่าเดิม แต่ผู้วิจัยเห็นว่าจริยธรรมทั้ง 6 ประการนี้ เป็นค่านิยมที่สำคัญและสังคมต้องการจึงเลือกที่จะศึกษา และเป็น การพิสูจน์อย่างหนึ่งว่า ค่านิยมที่เป็นสากลนี้เด็กจะยอมรับได้โดยไม่ต้องมีการบังคับ แต่ยอมรับเมื่อได้ทำความเข้าใจกับสิ่งที่ตนต้องการที่แท้จริง

ส่วนในโปรแกรมการสอนปกติก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายแสดงข้อคิดเห็นหาเหตุผลด้วยตนเองเช่นกันแต่ดำเนินกิจกรรมไปตามที่ระบุไว้ในแผนการสอน ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ แต่กิจกรรมเหล่านี้จะไม่มีการเน้นในเรื่องของการเห็นคุณค่าของจริยธรรม

โดยให้นักเรียนคิดอย่างอิสระ กำหนดทางเลือกหลาย ๆ ทาง พิจารณาทางเลือก ตัดสินใจในการเลือกปฏิบัติ และการให้เหตุผลในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมในการจัดกิจกรรม จึงทำให้ คະแนนค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ด้อยเท่ากับกลุ่มที่เรียนด้วยแผนการสอนในโปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อามินและไซมอน ที่ให้อิสระในการเลือกตัดสินใจตามขั้นตอนการสอนทั้ง 6 ขั้น ทำให้นักเรียนมองเห็นคุณค่าของการกระทำที่มีเหตุผลที่ดีมีการพิจารณาก่อนลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น

สรุปได้ว่า การสอนด้วยโปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อามิน และไซมอน ทำให้นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในส่วนรวม และในเนื้อหาจริยธรรม เรื่อง ความมีระเบียบวินัย การเสียสละเพื่อผู้อื่นและสังคม ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต และความกตัญญูแก่ผู้ที่ สูงกว่าของนักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมการสอนปกติ แสดงให้เห็นถึง อิทธิพลของโปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราธส์ อามินและไซมอน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นได้ ดังนั้น ครูผู้สอนจะนำโปรแกรมการสอนนี้ไปใช้สอนในวิชาจริยศึกษาในเนื้อหาที่ผู้วิจัยสร้างไว้ ในกรณีที่นักเรียนมีลักษณะพิเศษคล้ายคลึงกับนักเรียน โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 6 ที่ผู้วิจัยทำการวิจัย หรือนำไปปรับปรุงไปใช้ในเนื้อหาวิชาอื่น เพื่อเป็น การช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ พิจารณาถึงผลดีผลเสียก่อนที่จะตัดสินใจเลือกอย่างมีเหตุผล และยึดมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อ ๆ ไป อีกทางหนึ่งก็ได้

ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรม ที่จะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กได้เข้าใจในค่านิยมที่แท้จริงที่ตนเองยอมรับอยู่ เพราะการที่เด็กเห็นคุณค่าของจริยธรรมอะไรก็ตาม จะเป็นสิ่งนำเด็กไปสู่การยอมรับและการปฏิบัติตามจริยธรรมนั้นได้ ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ และเห็นคุณค่าในเรื่องของจริยธรรม มากกว่าการเน้นเรื่องของคะแนนในการทดสอบ หรือมุ่งเพื่อรับรางวัล หรือทุนการศึกษาเพียงอย่างเดียว ควรมีการฝึกให้นักเรียนรู้จักเลือกและตัดสินใจ

อย่างมีเหตุผล เพราะเมื่อนักเรียนได้เผชิญกับปัญหาในชีวิตจริง นักเรียนจะได้รู้จักคิดวิเคราะห์ พิจารณาอย่างรอบครอบก่อนที่จะปฏิบัติ

2. โปรแกรมการสอนตามแนวคิดนี้ ใช้กับกลุ่มเด็กพิเศษที่ผู้วิจัยคัดเลือกผู้เรียนไว้แล้ว ถ้าจะนำไปใช้สอนในวิชาจริยศึกษากับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ อาจต้องปรับปรุงกิจกรรมการสอน สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับชั้น จุดมุ่งหมายในการสอนแต่ละครั้ง และควรจัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเรียนในแต่แผนการสอน จึงจะช่วยให้การปลูกฝังจริยธรรมโดยการกระทำจนเป็นผลสำเร็จอย่างดีตามจุดมุ่งหมาย

3. งานวิจัยนี้จะมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเมื่อ มุลินีหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนจริยธรรม และนำโปรแกรมการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเผยแพร่ให้กับโรงเรียนไทยรัฐวิทยาอื่น ๆ ที่มีเด็กในลักษณะที่คล้ายคลึงกับเด็ก โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 6 (ฉบับราชบุรุษอุปถัมภ์) ที่ผู้วิจัยใช้เป็นตัวอย่างประชากร ได้ทดลองใช้ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมเชิงจริยธรรม กับเหตุผลเชิงจริยธรรม ในเฉพาะเรื่อง ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
2. ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการสอนตามแนวคิดของ ราชส์ฮาโมนและไซมอน ที่มีต่อวิชาอื่นๆ ในระดับประถมศึกษา หรือระดับอื่นๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย